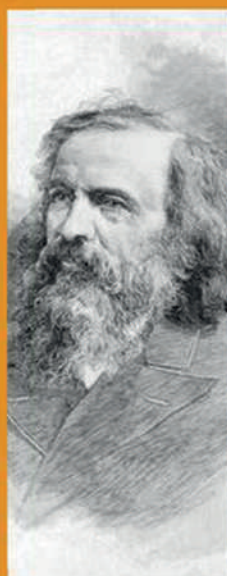

YANGI O'ZBEKISTON: INNOVATSIYA, FAN VA TA'LIM

CONFERENCES.UZ 2023

DAVRIYLIGI: 2018-2023

D.I. MENDELEEVNING
KIMYOVIY ELEMENTLAR
DAVRIY JADVALI

Актиниоды

Относительная
атомная масса
(атомный вес)

24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36
Cr	Mn	Fe	Co	Ni	Cu	Zn	Ga	Ge	As	Se	Br	Kr
Chromium	Manganese	Iron	Cobalt	Nickel	Copper	Zinc	Gallium	Germanium	Arsenic	Selenium	Bromine	Krypton
42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54
Mo	Tc	Ru	Rh	Pd	Ag	Cd	In	Sn	Sb	Te	I	Xe
Molybdenum	Technetium	Ruthenium	Rhodium	Palladium	Silver	Cadmium	Indium	Stannum	Stibium	Tellurium	Iodine	Xenon
74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86
Nb	Re	Os	Ir	Pt	Au	Hg	Tl	Pb	Bi	Po	At	Rn
Niobium	Rhenium	Osmium	Iridium	Platinum	Gold	Mercury	Thallium	Plumbum	Bismuthum	Polonium	Astatium	Radon
106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118
Lr	Bh	Hs	Mt	Ds	Rg	Cn	Nh	Fl	Mc	Lv	Ts	Og
Lawrencium	Bohrium	Hassium	Mtnerium	Darmstadtium	Roentgenium	Copernicium	Nihonium	Flerovium	Moscovium	Livermorium	Tennessine	Oganesson
60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72
Nd	Pm	Sm	Eu	Gd	Tb	Dy	Ho	Er	Tm	Yb	Lu	Hf
Neodymium	Promethium	Samarium	Europium	Gadolinium	Terbium	Dysprosium	Holmium	Erbium	Thulium	Ytterbium	Lutetium	Hafnium
92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104
U	Np	Pu	Am	Cm	Bk	Cf	Es	Fm	Md	No	Lr	Rf
Uranium	Neptunium	Plutonium	Americium	Curium	Berkelium	Californium	Einsteinium	Fermium	Mendelevium	Nobelium	Lawrencium	Rutherfordium

TOSHKENT SHAHAR, AMIR
TEMUR KO'CHASI, PR. 1, 2-UY.

+998 97 420 88 81
+998 94 404 00 00

WWW.TAQIQOT.UZ
WWW.CONFERENCES.UZ

FEVRAL
№49

**ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН:
ИННОВАЦИЯ, ФАН
ВА ТАЪЛИМ
8-ҚИСМ**

**НОВЫЙ УЗБЕКИСТАН:
ИННОВАЦИИ, НАУКА
И ОБРАЗОВАНИЕ
ЧАСТЬ-8**

**NEW UZBEKISTAN:
INNOVATION, SCIENCE
AND EDUCATION
PART-8**

ТОШКЕНТ-2023

УУК 001 (062)
КБК 72я43

“Янги Ўзбекистон: Инновация, фан ва таълим” [Тошкент; 2023]

“Янги Ўзбекистон: Инновация, фан ва таълим” мавзусидаги республика 49-кўп тармоқли илмий масофавий онлайн конференция материаллари тўплами, 28 февраль 2023 йил. - Тошкент: «Tadqiqot», 2023. - 21 б.

Ушбу Республика-илмий онлайн даврий анжуманлар «Харакатлар стратегияси-дан – Тараққиёт стратегияси сари» тамойилига асосан ишлаб чиқилган етти устувор йўналишдан иборат 2022 – 2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси мувофиқ:– илмий изланиш ютуқларини амалиётга жорий этиш йўли билан фан соҳаларини ривожлантиришга бағишланган.

Ушбу Республика илмий анжуманлари таълим соҳасида меҳнат қилиб келаётган профессор - ўқитувчи ва талаба-ўқувчилар томонидан тайёрланган илмий тезислар киритилган бўлиб, унда таълим тизимида илғор замонавий ютуқлар, натижалар, муаммолар, ечимини кутаётган вазифалар ва илм-фан тараққиётининг истикболдаги режалари тахтил қилинган конференцияси.

Масъул муҳаррир: Файзиев Шохруд Фармонович, ю.ф.д., доцент.

1. Ҳуқуқий тадқиқотлар йўналиши

Профессор в.б., ю.ф.н. Юсувалиева Рахима (Жахон иқтисодиёти ва дипломатия университети)

2. Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар

Доцент Норматова Дилдора Эсоналиевна (Фарғона давлат университети)

3. Тарих саҳифаларидаги изланишлар

Исмаилов Ҳусанбой Маҳаммадқосим ўғли (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Таълим сифатини назорат қилиш давлат инспекцияси)

4. Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни

Доцент Уринбоев Хошимжон Бунатович (Наманган муҳандислик-қурилиш институти)

5. Давлат бошқаруви

Доцент Шакирова Шоҳида Юсуповна «Тараққиёт стратегияси» маркази муҳаррири

6. Журналистика

Тошбоева Барнохон Одилжоновна (Андижон давлат университети)

7. Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар

Самигова Умида Ҳамидуллаевна (Тошкент вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази)

8.Адабиёт

PhD Абдумажидова Дилдора Рахматуллаевна (Тошкент Молия институти)

9.Иқтисодиётда инновацияларнинг тутган ўрни

Phd Вохидова Мехри Хасанова (Тошкент давлат шарқшунослик институти)

10.Педагогика ва психология соҳаларидаги инновациялар

Турсунназарова Эльвира Тахировна Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети Хорижий тиллар факультети ўқув ишлари бўйича декан ўринбосари

11.Жисмоний тарбия ва спорт

Усмонова Дилфузахон Иброхимовна (Жисмоний тарбия ва спорт университети)

12.Маданият ва санъат соҳаларини ривожлантириш

Тоштемиров Отабек Абидович (Фарғона политехника институти)

13.Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши

Бобохонов Олтибой Рахмонович (Сурхандарё вилояти техника филиали)

14.Тасвирий санъат ва дизайн

Доцент Чариев Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

15.Муסיқа ва ҳаёт

Доцент Чариев Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

16.Техника ва технология соҳасидаги инновациялар

Доцент Нормирзаев Абдуқайом Раҳимбердиевич (Наманган муҳандислик-қурилиш институти)

17.Физика-математика фанлари ютуқлари

Доцент Соҳадалиев Абдурашид Мамадалиевич (Наманган муҳандислик-технология институти)

18.Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар

Т.ф.д., доцент Маматова Нодира Мухтаровна (Тошкент давлат стоматология институти)

19.Фармацевтика

Жалилов Фазлиддин Содиқович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

20.Ветеринария

Жалилов Фазлиддин Содиқович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

21.Кимё фанлари ютуқлари

Рахмонова Доно Қаххоровна (Навоий вилояти табиий фанлар методисти)

22.Биология ва экология соҳасидаги инновациялар

Йўлдошев Лазиз Толибович (Бухоро давлат университети)

23.Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари

Проф. Хамидов Муҳаммадхон Ҳамидович «ТИИМСХ»

24.Геология-минерология соҳасидаги инновациялар

Phd доцент Қаҳҳоров Ўктам Абдурахимович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш муҳандислари институти)

25.География

Йўлдошев Лазиз Толибович (Бухоро давлат университети)

Тўпламга киритилган тезислардаги маълумотларнинг ҳаққонийлиги ва иқтибосларнинг тўғрилигига муаллифлар масъулдир.

© Муаллифлар жамоаси

© Tadqiqot.uz

PageMaker\Верстка\Саҳифаловчи: Шаҳрам Файзиев

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

АДАБИЁТ

1. Kurbanova Muxabbat Mamadjanovna QAHRAMON VA BADIY MAKON MASALASI.....	7
2. Xoliqulova Mashhura Anvar qizi EXPRESSION OF THE CATEGORY OF EMOTIVENESS IN ENGLISH AND UZBEK LITERARY WORKS	10
3. Boltaboyeva Sevara Rustam qizi, Karimova Umida Yuldashevna BADIY ASAR MAZMUNI VA SHAKLI.....	13
4. Бекбергенова А.У. “ЕР ЗИЙЎАР” ДЭСТАНЫНЫҢ ҚӘЛИПЛЕСИЎ ГЕНЕЗИСИ	15
5. Iniyatova M. ÓTESH ALSHÍNBAY ULÍNÍN ÓMIRI HÁM DÓRETIWSHILIGI TEMASÍN MEKTEP SABAQLARÍNDÁ ÚYRETIW.....	17
6. Qalandarova Iroda Hamdam qizi IJODKOR RAHSHONA AHMEDOVA HIKOYALARIDA AYOLLAR OBRAZI TALQINI	19

АДАБИЁТ

QAHRAMON VA BADIY MAKON MASALASI

Kurbanova Muxabbat Mamadjanovna

Toshkent davlat transport universiteti
mkurbanova2507@gmail.com

Annotatsiya: Maqolada M.Tvenning “Geklberri Finn sarguzashtlari” romani bosh qahramoni Geklberri Finn va X.To’xtaboyevning “Sariq devni minib” romani bosh qahramoni Hoshimjonlarning ichki dunyosi, o’z yashash makoni va vaqtining tasviri haqida so’z yuritiladi. Mazkur ikkala yozuvchi ham qahramon ichki olamini tasvirlar ekan, uni qahramon tilidan ochadi, unga ta’sir etgan tashqi olam detallarini, masalan, vaziyat, boshqa personajlar, makoniy muhit tavsif va tasvirini birinchi shaxs tilidan beradi.

Kalit so’zlar: chakalakzor, qahramonlar, orol, tabiat, sarguzasht, hayotsevarlik, makon tasviri.

Ma’lumki, badiiy adabiyot real hayotning aksi, asarlardagi obraz esa aniq shaxslarning badiiy asardagi tasviri hisoblanadi. Mazkur qoida deyarli barcha ilmiy manbalarda uchraydi. Shuning uchun adabiyotshunoslar istalgan yozuvchi asari haqida so’z yuritayotib, albatta undagi obraz haqida to’xtaladi. Chunki obraz va obrazlilik voqealikni obrazli idrok etish, uni boshqalarga yetkazish vosita ham sanaladi. Har bir davrdagi badiiy asar, jumladan, romanda, birinchi galda o’sha davr kishining obrazi aks etadi.

Rus olimi V.E.Xalizev ta’kidlaganidek “Adabiy asarlarda vaqt va makon ikki xil aks ettiriladi: birinchidan, motiv va leymotiv (ko’proq lirikada), ba’zan ramziy xarakterga bo’ladi va olamning u yoki bu tasvirini anglatadi. Ikkinchidan esa ular syujet asoslarini tashkil etadi”¹. Demak, vaqt va makon syujet asosini tashkil etsa, unda obraz asosini ham shakllantiradi, deyishga asos bor. Sababi Mark Tvenning yaratgan Geklberri obrazi ham real voqealar ichida tasvirlanadi. Bunday tasvirlardagi qahramon o’zinig ba’zi xususiyatlariga ega bo’ladi. Masalan, Geklberri romandagi barcha joy, makon tasviri, personajlar harakati va voqealarning o’zak maqsadini o’ziga qaratadi. Natijada ham bir personaj Gek obrazi bilan munosabatga kirishadi. Masalan, romanda majaqlangan kemadan qochib, ularga yordam yuborishga erishganlaridan keyin daryo o’rtasidagi orolda qolishlari tasvirlanadi. Orol o’rtasida chakalakzor bo’lib, atrof tinch daraxtlar orasidagi odam qirg’oqdan ko’rinmas, atrof sokin edi. Orol tabiatining ana shunday tasviri qahramonlarning o’zlarini ozod odamlardek his etishlari, bemalol o’ynab kulishlari uchun sharoit hisoblanardi. Natijada Gekning o’qishni bilishi, qo’liga ilingan kitobni o’qishi va o’qishni bilmaydigan Jimga ko’p narsalarni so’zlab berishi ushbu qahramonlarning ma’naviy olamining ochilishiga xizmat qiladi. Xususan, ular Sulaymon, frantsuz qiroli Lyudovika XVI, uning yetim qolgan o’g’li va uning Amerikaga kelishi, negrlarning bolani doimo hurmat qilishi, ota hech qachon bolasini tashlab qo’ymasligi haqida kattalardek fikr yuritishadi. Bu esa ularning mustaqil fikri shakllangani, tafakkuri xalq qadriyatlari umuminsoniy g’oyalar – insonparvarlik, adolatparvarlik, hayotsevarlik kabilar bilan uyg’unligini ko’rsatadi. Demak, ovloqdagi orol (makon) tasviri qahramonlarning ma’naviy olamni ochishga yordam bergan.

Orolchada bolalar uch kun mashaqqatli va tahlikali kechgan dovulli tundan keyin dam olishadi. Uxlashadi, qotillar to’dasidan olib qochishgan qayiq va undagi narsalarni ko’zdan kechirishadi, kitob o’qishadi, qirollar, graflar hamda ularning turmush tarzi, asilzodalarning o’zaro iltifotli munosabati haqida fikrlashadi. Bu esa Gek va Jim orzu qilgan, ular intilgan mutloq ozodlik va shaxs erki to’liq ta’minlangan jamiyat (makon) sifatida syujet rivojidadagi voqealarga qarama-qarshi qo’yilib, Gek sarguzashtlaridan asosiy maqsad ana shunday yetuk jamiyat shakllantirish

1 Xalizev V Ye. Teoriya literatury. – Moskva: Vysshaya shkola, 1999. – S.188. www.gumer.ru/books/xalizev

ekanligini ham anglatadi. Bunday joyni ular Qohira deb atashadi. Ular Qohiraga uch kunda yetib olishmoqchi bo'lishgani, Ogayyo daryosi Mississipiga quyiladigan joy, Ilinoy shtati chegarasiga yetib olishsa, unda u yog'i ozod shtatlar va hech narsadan qo'rqmaslikni o'ylashgan edi. Shu yerda Gekning asosiy maqsadi shaxs erki, Jimniki esa ozodlik ekanligini ochiq bayon etiladi. Demak, yozuvchi orolchani voqealar rivojlanishi va bolaning kunduzi yashirinishi kerakli haqidagi voqealar mantig'idan kelib chiqib sokin, bexavotir makon sifatida berishdan bir necha maqsadni ko'zlagan. Birinchisi, bolalarning kunduzi qanday vaqt o'tkazishi, qahramon sifatida hali ochilmagan qirralarini ochib berish bo'lsa, boshqa tomondan, shu yerda yozuvchi Gekning kitob mutolaasi bilan band bo'lishi va xayolidagi ideal jamiyat haqida bolalarcha mulohazalari orqali o'zining ham badiiy niyatini oshkor qilgan.

Mark Tven Gekning daryodagi sarguzashtlarini tasvirlar ekan, daryoga ramziy bag'ishlaydi va qahramonlar xayolida jannatmakon Misr obrazi jonlanadi: We went drifting down into a big bend, and the night clouded up and got hot. The river was very wide, and was walled with solid timber on both sides; you couldn't see a break in it hardly ever, or a light. We talked about Cairo, and wondered whether we would know it when we got to it. I said likely we wouldn't, because I had heard say there warn't but about a dozen houses there, and if they didn't happen to have them lit up, how was we going to know we was passing a town? Jim said if the two big rivers joined together there, that would show. But I said maybe we might think we was passing the foot of an island and coming into the same old river again. That disturbed Jim—and me too. So the question was, what to do? I said, paddle ashore the first time a light showed, and tell them pap was behind, coming along with a trading-scow, and was a green hand at the business, and wanted to know how far it was to Cairo. Jim thought it was a good idea, so we took a smoke on it and waited. (Oy ko'tarilguncha oqim bizni oqizib ketdi. Osmonni bulut qoplab havo dim bo'ldi. Bu yerda daryo juda keng va ikki qirg'oqda ham qalin o'rmon devordek turardi: birorta ham sayhonlik, birorta ham uchqun ko'rinmasdi. Biz suzib borsak, Qohirani taniymanmi yo'qmi, shu haqda gaplashardik. Men, to'g'ri, bilmaymiz dedim. Aytishlaricha u yerda hammasi bo'lib o'ntacha uy bor, xolos. Agar uylardagi chiroqlar o'chgan bo'lsa, shahar yonidan o'tayotganingni qanday bilasan? Jim, u yerda ikki daryo bir-biriga quyiladi, shuning uchun ko'rinib turadi, dedi. Men esa go'yoki biz orol yonidan o'tyapmiz va yana daryoga o'tayotgandek tuyulishi mumkin, dedim. Bu Jimni, albatta meni ham, tashvishlantirardi. Nima qilish kerak, degan savol tug'ildi. Menimcha, birorta yoruqlik ko'rinishi bilan qirg'oqqa chiqib to'xtash, u yerdagilarga mening otam shalanda (shatakka olib yuriladigan kichik yuk kemasi – M.Q.)da qoldi, daryoda u birinchi bor suzmoqda, shuning uchun meni Qohiragacha hali uzoqmi yo'qmi, bilib kelish uchun yubordi, deyish kerak. Bu fikrim Jimga ma'qul keldi. Biz bitta chekdik va kuta boshladik...) [90].

Avvalo, aytish kerakki, daryo ramziy ma'noda bolaning hayot yo'lini anglatadi. Ikki tomon esa kishilik jamiyati bo'lib, ularning birorta yerida bola qayiqni to'xtatib, qirg'oqqa chiqib olishiga imkon beradigan sayhonlik, bekat ko'rinmaydi. Ikkinchidan, bola qayta va qayta tilga olayotgan Qohira xayoliy makoni, odil va ozod jamiyat haqidagi orzular ularni tinimsiz olg'a yurishga undaydi. Ogayyo va Missisipi daryolari tutashgan joyni Qohira deb o'ylagan bolalar, shaxs ozod bo'ladigan makonni izlashadi. Bilishmaydiki, bunday makon aslida faqat xayolda mavjud, real hayotda esa odam va odam o'rtasidagi ijtimoiy munosabat doimo turli ziddiyatlarga olib kelgan. Lekin bu ziddiyat qonli to'qnashuvga, bir-birini yomon ko'radigan darajadagi salbiy tomonga o'zgarasligi kerak. Odam individ sifatida mavjud ekan, o'ziga xos xarakter qirralarini namoyon etishi, turli vaziyatlar borasida o'z fikrini aytishi tabiiy jarayon sanaladi. Shuning uchun Mark Tven romanidagi bosh qahramon ham o'z orzusidagi Qohiraga yetib olish uchun odamlardan ma'lumot olmoqchi bo'ladi. Lekin u yosh bo'lgani va qidiruvda ekanligini hech qachon unutmaydi. Shuning uchun aldashga qaror qiladi. Uning boladek samimiy boqishi va yosh ekanligini inobatga olgan kattalar unga ishonishadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Тўхтабоев Х. Сариқ девни миниб. Саргузашт роман. – Тошкент: Ёш гвардия, 1982. – 464 б.

Марк Твен. Том Сойернинг янги саргузаштлари. – Тошкент: Ёш гвардия, 1980. – 260 б. [www.ziyouz.com.kutubxonasi](http://www.ziyouz.com/kutubxonasi).

2. Бабаева с.Р. Ўзбек ва Акш адабиётида болаликни бадий талқини. Фил.фанлари номзоди... диссерт.-Тошкент, 2012. – 148 б.

3. Куронов Д., Мамажонов З., Шералиева З. Адабиётшунослик луғати. Қайта нашр. – Тошкент: Akademnashr, 2013. – 406 б.
4. Ikromxonova F. O'zbek va ingliz tilli nasrda tarixiy asar poetikasi (kompozitsiya va obraz). Filolog. fan. doktori (DSc) dissert., 2021. – 255 b.
5. KURBANOVA, M. (2022). Children's literature in the United States: genesis and development. A.Qodiriy Nomidagi Jizzax Davlat Pedagogika Instituti. <https://doi.org/http://doi.org/10.51348/tziuj>
- Курбанова, М. (2021). Образ руҳиятини очишда бадиий нутқ ўрни. Conferences.uz Tadqiqot.Uz Toshkent-2021. <https://doi.org/DOI> Journal 10.26739/2181-9556
6. Мухаббат Мамаджановна Курбанова (2022). МАРК ТВЕН – НОВАТОР ЁЗУВЧИ. Academic research in educational sciences, 3 (10), 389-392.
7. Мухаббат Курбанова (2021). Некоторые комментарии о генезе узбекской детской прозы. Общество и инновации, 2 (7/S), 91-96. doi: 10.47689/2181-1415-vol2-iss7/S-pp91-96
8. Mamura Bakhtiyarovna Yuldosheva (2022). THE STYLISTIC SIGNIFICANCE OF TRANSLATING PORTRAITS UZBEK NOVELS INTO ENGLISH. Academic research in educational sciences, 3 (2), 224-228. doi: 10.24412/2181-1385-2022-2-224-228
9. Курбанова, М. М. (2021, December). ГЕКЛЬБЕРРИ ОБРАЗИ ВА БАДИЙИ МАКОН МАСАЛИСИ. In International journal of conference series on education and social sciences (Online) (Vol. 1, No. 2).
https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=WiedR6gAAAAJ&citation_for_view=WiedR6gAAAAJ:LkGwnXOMwfcC
10. Achilov, O. R. (2018). COMPARATIVE ANALYSIS OF FOREGROUNDING IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES. *Web of Scholar*, 5(4), 23-27.

EXPRESSION OF THE CATEGORY OF EMOTIVENESS IN ENGLISH AND UZBEK LITERARY WORKS

Xoliqulova Mashhura Anvar qizi

Alisher Navoiy nomidagi

Toshkent davlat O'zbek tili va Adabiyoti universiteti

"Qiyosiy tilshunoslik linguistik

tarjima shunoslik" Ingliz tili

yo'nalishi magistratura 2-bosqich talabasi

Annotation: This article analyses the notion of emotiveness in terms of its categorical characteristics and expressions in Uzbek and English languages. It also deals with the expressive means which are used to help to give an emotive meaning to the text and illustrates some examples taken from literary works in English and Uzbek languages.

Annotatsiya: Ushbu maqolada emotsionallik tushunchasi uning kategoriya sifatidagi xususiyatlariga va ingliz va o'zbek tillaridagi ifodalanish usullariga asoslangan holda yoritib berilgan. Maqolada, shuningdek, badiiy matnlarga emotsional ma'no beruvchi adabiy vositalar ingliz va o'zbek tillaridagi badiiy asarlardan olingan misollar yordamida yoritib berilgan.

Key words: emotiveness, metaphor, stylistic devices, alliteration, interjections.

Kalit so'zlar: emotsionallik, metafora, badiiy san'atlar, alliteratsiya, undov so'zlar.

The emotional sphere of a person is one of the complex and multifunctional systems of the human society. Nowadays, emotions are increasingly drawing the attention of various sciences like psychology, philosophy, philosophy medicine, cultural studies and linguistics. In modern linguistics, anthropocentric characters in languages lead the linguistic scholars the emergence of interest in subjective factors, in particular, to the problem of "language and emotions". Those two terms are closely connected with each other as we cannot express our thoughts or ideas without adding any emotion to our speech even though we are the native language user. Since its importance in the language the category of emotiveness has been the center of many linguistic researches in recent years. In the last twenty years, this issue has been investigated with increased attention: domestic and foreign researchers attribute the problem of emotiveness to the primary tasks of anthropocentric linguistics. This issue was studied by V. I. Apresian, A. G. Baranov¹, V. I. Bolotov, E. M. Wolf, M. V. Malinovich, V. A. Maslov, V. I. Shakhovskiy and others.

Emotiveness, as a term of linguistic sciences, is characterized by the expression of various emotions and feelings of a particular person with the help of particular language units which are colored emotionally². Some scholars prefer to differentiate the terms of "emotiveness" and "expressiveness" as their meaning are always close to each other and sometimes a bit confusing. Emotiveness is the category of language units that express the emotional attitude and state of the speaker. Expressiveness - is the means of language unit that has an impact (emotional or logical) to the listener.³ It should be inferred that textual emotiveness is considered to be the integral category of a text revealing specific features of person's emotionality. Usually, the category of emotiveness can be expressed in different ways in literary texts in English language depending on the preferences of the author. The most common ways are: using different stylistic devices, changing the grammar structure by separating certain parts of the sentence, even just using the punctuation marks correctly can devote an expressive and emotive meaning to the sentence. Among those means, the most common way for making an expressive meaning is to use different stylistic devices. Before presenting some examples, we will analyze what the stylistic device is. Stylistic devices refer to any of a variety of techniques to give an additional or supplemental meaning, idea, or feeling. Also known as figures of speech or rhetorical devices, the goal of these techniques is

1 Баранов А. Г. Прагматика как методологическая перспектива языка. – Краснодар: Просвещение-Юг, 2008. – 186 с.

2 Abduraxmonova M. Peculiar features of the category of emotiveness in the literary texts.// Modern problems of philology and linguistics. 2021 746p.

3 Илинская А. Грамматические маркеры эмоциональности в английском языке. Автореферат. Удмуртский государственный университет. 2007 12с.

to create an emotive meaning, imagery, emphasis, or clarity within a text in hopes of engaging the reader. There are so many types of stylistic devices in English literature and poetry that it will be of importance to focus on some of them related to the category of emotiveness.

1. Personification is one of the most commonly-used stylistic devices in order to raise the emotiveness:

“In the big city the twin spirit Romance and adventure are always abroad seeking worthy wooers. As we roam the streets they slyly peep at us and challenge us in twenty different guises.” (“Green Door” by O’Henry) In the given example, personification is used with the help of the twin spirit Romance and adventure were used to create the emotionality of the text.

2. Another stylistic device most authors use in English literature is oxymoron. An oxymoron is a figure of speech that combines contradictory words with opposing meanings.

“She began to eat with a sort of dainty ferocity” (“Green Door” by O’Henry)

In this example, the combination of two phrases —dainty and —ferocity, makes the reader feels the emotive character of the phrase.

3. Interrogatives with an emotive component do not serve to convey any message, but only express the emotional reaction of the addresser to the previous remark. situation Their pragmatic function of interrogatives here is to establish emotional contact with the listener:

‘The exact truth If I had only known, ‘ she broke off with a beseeching tenderness, ‘won’t you believe that I would still have lied for you? ‘ ‘Lied for me? Why on earth should you have lied for either of us?’ (Wharton, E The Dilettante)

4. Complex sentences of the subjunctive mood in modern English are capable of expressing the following emotions: conviction, assurance, affirmation, assumption, sympathy, regret:

“ I wish you did not have to go out again.” I said (Maimon, du D Rebecca)

5. Repetition. In accordance with the status of "arranging" expressive means we distinguish different types of repetitions, which, like inversion, are characterized by expressing emotiveness by amplifying the meaning excretory function Repetition is a typical sign of emotional speech, so, in a state of anger, a repeated word can be a word with a pronounced negative connotation:

‘The fact is, I’d have had to stop working if you hadn’t coped. The fact is. I’ve failed with Joyce’ (Lessing, D Love, Again)

“I am not going to tell you the story of my life”... “I was brought up by two old aunts. I have never been anywhere. I have never done anything. I have no children. I am a medical officer at the Camberwell Infirmary. I can’t stick it anymore”. (“Happy Man” by Somerset Maugham). In these examples, the repetition of combinations like “The fact is” and “I have never” gave an emotive meaning to the sentence.

6. Punctuation marks (comma, semicolon, colon, dash, brackets, ellipsis, interrogative and exclamation marks, quotation marks) initially carry out the semantic articulation of the text, but they can mark an increase or decrease in the intensity of the emotionality of the statement, for example, ellipsis - a sign that conveys thought, reticence, as well as discontinuity and even difficulty in speech:

She was saying, ‘ passing the stages of her age and youth, entering the whirlpool yes, that’s it, the whirlpool,’ said Sarah < >, ‘ stages of my age and youth, entering the whirlpool’ (Lessing, D Love, Again)

Although, Uzbek and English languages are considered to be non-related, we can see some similar means for creating emotional meaning in Uzbek literature. Uzbek lexicology is rich in phraseological units and words which have emotionally colourful meaning. More similarly, stylistic devices which existed in English can be found in Uzbek language.

1. Alliteration (derived from the Latin word "litera") in each verse of a poetic speech repeated use of the same consonant sounds, that is, the matching of sounds in speech delivery. It is a form of repetition, verses, words or syllables in literary works based on the harmonious use of the same consonants at the beginning and at the end gives incomparable melody and emotion¹:

Qaro qoshing, qalam oshing, qiyiq qayrilma qoshing, qiz.

Qilur qatlimga qasd qayrab- qilich qotil qaroshing, qiz.

Qafasda qalb qushin qiynab, qanot qoqmoqqa qo’yaysan.

1 Adizova N. Erkin Vohidov dostonlarining fonetik-fonologik xususiyatlari.//Academic research in educational sciences. 2021. 859p.

Qarab qo'ygil qiyo, qalbimni qizdiring quyoshing, qiz. (E. Vohidov)
Chayirsan, chechansan, chuchuksan so 'zsiz,
Ertakday ezgusan, buloq yanglig' pok.
Ko'z ololmas hatto ilg'asa ko'zsiz,
Holbuki, munglug'san.
G'amdan ko'ksing chok (Mirtemir)

2.Repetition. Like English, in Uzbek literature we can find millions of examples for repeating words, word combinations, even sentences or paragraphs:

-Turobjon tugunchani orqasiga bekitib tegishdi:
-Akajon, degin!
*-Akajon, joon aka!*¹

3.Metaphor. In Uzbek literature metaphor has a key role to express a sense of humor by comparing one object through another which makes the listener feel laughter after understanding what is compared:

Podsho vaziri bilan Afandini olib, ovga chiqdi. Xiyla ov qilgandan keyin podsho
ustidagi chakmonini yechib Afandiga berdi. Buni ko'rgan vaziri ham
chakmonini Afandiga uzatdi. Podsho Afandiga tegishdi:

- Afandi, ustingizga biz bir eshakning yukini ortib qo'ydik-a?
- Koshki edi bir eshakning yuki bo'lsa, – dedi Afandi. – Ustimda ikki eshakning yuki bor.

4. Emotive meaning can also be presented by making use of different interjections in Uzbek language:

Oh, otaginam, otaginam, sizga qora dev hamla qilibdi, suf, suf, suf. (X.Tuhtaboyev)
Voy o'lmasam, shokoladni qizingiz yebdi. Dilbar, qurib ketmagur, tur o'rningdan. (O'. Hoshimov)

According to above mentioned theoretical assumptions about category of emotiveness and the analyses of the literary texts, a conclusion can be drawn that emotiveness is considered to be key feature to the literary texts. There is no evidence to refuse the fact that emotionality can't be separated from literary texts. As a component of literary text, emotiveness is characterized by linguistic and nonlinguistic units. Linguistic markers like expressive means, stylistic devices and emotive lexicon and other grammatical ways help in literary texts to create proper emotional meaning. The category of textual emotiveness is specified by some signals which are indicating the emotiveness in the literary texts.

References:

1. Арнольд И. В. Стилистика. Современный английский язык: [учеб. пособ.] И. В. Арнольд. – [5е изд., испр. и доп.]. – М.: Флинта: Наука, 2002. – 384с.
2. Ashurova D.U, Galiyeva M.R. Stylistics of literary texts Turon Iqbol, 2016
3. Galperin I. R. Stylistics. Moscow. “High school”. 1977.
4. Илинская, А С Грамматические маркеры эмоциональности в аспекте
5. межкультурной коммуникации / А С Илинская // Проблемы межкультурной коммуникации в теории языка и лингводидактике материалы международной научно-практической конференции -Барнаул Изд-во БГПУ, 2003
6. Кубрякова Е.С. О тексте и критериях его определения//Текст. структура и семантика Москва., 2001
7. Орлова, Н К вопросу о языковых средствах выражения эмоций.// Известия Южного Федерального Университета Филологические Науки -2008

Internet resources:

1. :<http://www.jstor.org/stable/27556967>
2. https://www.researchgate.net/publication/315935762_THE_USAGE_OF_STYLISTIC_DEVICES_METAPHOR_METONYMY_HYPERBOLE_IN_UZBEK_AND_ENGLISH_HUMOROUS_TEXTS
3. https://www.academia.edu/36590237/_COMPARATIVE_ANALYSIS_OF_FOREGROUNDING_IN_ENGLISH_AND_UZBEK_LANGUAGES DOI: 10.24412/2181-1385-2022-1-859-867

1 Qahhor A. Hikoyalar to'plami. Daxshat. 9p.

BADIY ASAR MAZMUNI VA SHAKLI

Boltaboyeva Sevara Rustam qizi

Qoraqalpog‘iston Respublikasi Amudaryo tumani
82-son maktabning ona tili va adabiyot fan o‘qituvchisi

Karimova Umida Yuldashevna

Qoraqalpog‘iston Respublikasi Amudaryo tumani
40-son maktabning ona tili va adabiyot fani o‘qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada badiiy adabiyotni o‘rganishda badiiy asarlarning ahamiyati, badiiy asarlarning mazmuni va shakli haqida mulohaza yuritilgan.

Kalit so‘zlar: badiiy asar, mazmun, shakl, asar, nutq, so‘z, adabiyot, jamiyat.

Badiiy adabiyot va san‘at badiiy asar shaklida yashaydi, shunga ko‘ra badiiy asar adabiyot va san‘atning yashash shakli hisoblanadi. Avvalo, “badiiy asar” degan birikma keng va tor ma’noda qo‘llanilishini e’tiborga olish zarur. Keng ma’noda badiiy asar deyilganda san‘atga (musiqa, rassomlik, haykaltaroshlik, kino, teatr va h.k.) aloqador, insonning go‘zallik qonuniyatlari asosidagi ijodiy- ruhiy faoliyati mahsuli bo‘lmish yangi mavjudlikni tushunamiz. Bu ma’noda musiqa asari ham, haykal yoki rangtasvir ham, film yoki spektakl ham - bari badiiy asar sanaladi, ularning bariga nisbatan “badiiy asar” atamasini qo‘llash to‘g‘ri bo‘ladi. Biz mazkur birikmani tor ma’noda qo‘llab, bunda badiiy adabiyotga mansub bo‘lgan har qanday asarni tushunamiz. Ya’ni, “badiiy asar” deganda biz “adabiy badiiy asarni” nazarda tutamiz.

Badiiy asar haqida gap ketganda, avvalo, uning badiiy kommunikatsiya vositasi ekanligiga to‘xtalish joiz. Ma’lumki, muloqot paytidagina til hodisasi nutq hodisasiga aylanadi. Adabiy badiiy asar til vositalaridan tarkib topuvchi matn ekan, demak, u ham mohiyat e’tibori bilan nutq hodisasidir. Zero, adabiy badiiy asar muloqot asosida dunyoga keladi, ya’ni, ijod jarayoni mohiyatan muloqotdir.

Adabiyotni o‘rganish uchun, dastavval, badiiy asarni tahlil qilish kerak, bu esa asardan aniqroq saboq va xulosalar qilishga olib keladi. O‘zlikni bilmasdan turib, insonni bilish mumkin emasligini, adabiy jarayon ham tasdiqlaydi. Shu mulohazalarga asoslanib, badiiy asarni qismlarga bo‘lib tekshiramiz. Bunda mazmun va shakl hodisasini qarab chiqamiz, chunki har qanday predmet, hodisa, narsa - o‘zining mazmuni va shakli mutanosibligida voqe bo‘ladi va mavjudligini, bir butunligini namoyon etadi.

Mazmun. Hayot - tabiiy borliq (tabiat), ijtimoiy borliq (jamiyat), insoniy borliq(inson)da mavjud ekan, demak, ana shu shakllarning yashash tarzi va munosabatlari mazmunni tashkil qiladi. Shunga asosan, hayot doimo san‘at, adabiyotning asosi va mazmuni bo‘lib kelgan. Aniq asarda tasvirlangan hayot parchasi shu asarning mazmuni sanalgan. Jumladan “O‘tkan kunlar” romanining mazmuni deganda, biz XIX asrning ikkinchi yarmidagi o‘zbek xalqi hayotini tasavvur qilamiz. Otabek, Kumush, Zaynab taqdirilarida sevgi-muhabbatni, kundoshlikning fojiali oqibatini, Homid, Musulmonqul cho‘loq, Aziz bachcha, o‘tabboy qushbegi, Xudoyorxon kabilar taqdirida feodal tuzum siyosati va kirdikorlarini, Yusufbek hoji, O‘zbekoyim, Mirzakarim qutidor, Oftoboyimda farzandlarga mehr-oqibatni, orzu-armonlarni va hokazo jonli voqealarning barchasini ko‘z o‘ngimizga keltiramiz.

Badiiy asarda hayot parchasi yozuvchi dunyoqarashi va salohiyatiga muvofiq anglashilgan, baholangan, to‘ldirilgan, ta’sirchanlashtirilgan voqelik sifatida tasvirlanadi. Demak, uning mazmunida muallifning hayotni qanday tushunishi, uni qanday baholayotgani ham muhrini bosadi: mazmun fikr bilan, to‘g‘rirog‘i yozuvchi g‘oyasi bilan chambarchas bog‘lanadi, g‘oyaviy mazmun bir butun va hal qiluvchi kuch obrazlar qismati orqali tiriladi. “O‘tkan kunlar” dagi XIX asrning ikkinchi yarmi — tariximizning eng kirlik, qora kunlari bo‘lg‘an keyingi “xon zamonlari” tarzida Abdulla Qodiriyning bahosini oladi va romandagi Otabek, Yusufbek hoji, O‘zbekoyim, Hasanali, Kumush, Mirzakarim qutidor, Oftoboyim, Zaynab, Homid, usta Alim, Saodat va shu kabi o‘nlab taqdirar qismatida isbotini topadi. Ana shu g‘oya asosida obrazlarning tartiblashtirilgan, yaxlitlashtirilgan o‘zaro munosabatlaridan syujet yaratiladi, voqealar xarakter mantig‘iga, xarakterlar voqealar mantig‘iga mos harakatlanadi. Bularning barchasiga so‘z jon ato etadi.

Shakl. Bu qonuniyatga tayansak, shakl badiiy asarning qobig‘idir, u ham eng kichik zarrasigacha yaratilishini nazarda tutsak, badiiy asarning go‘zal va betakror “libosi” dir, degan

xulosa haqqoniydir. Shu nuqtai nazardan “O‘tkan kunlar”ga yondoshsak, XIX asrning ikkinchi yarmi ”tariximizning eng kirlik, eng qora” kunlari “g‘oyaviy mazmuni”ni yuzaga chiqaruvchi barcha vositalar (obrazlar tizimi, kompozitsiya, syujet, konflikt va h.k.) romanning badiiy shakli sanaladi.

Shuni doimo yodda tutish lozim: mazmunga nisbatan shakl ikkilamchidir, mazmundan kelib chiquvchidir, ayni paytda, judayam faoldir. Faolligi shundaki, u mazmunni, o‘zida voqelik mohiyatini kashf etgan mazmunni go‘zallashtiradi, tiniq va betakrorligi bilan maftunkor qiladi, yoniqligi, ohanraboligi bilan zavqu shavqqa ko‘madi. Ana shunday vobastalik hayotni chuqur tahlil qilishni, uning mohiyatini ifodalashni, ifodalaganda ham kuyib va yonib, yoqlab va rad etib, quvonib va g‘amga botib, boyitib va mubolag‘ali qilib tasvirlashi lozim, ana shundagina haqiqiy badiiy asar tug‘iladi. Bu talabga rioya qilinmaganda, hayotdan nusxa ko‘chirish (fotografik obraz) naturalizm dunyoga keladi: mohiyatdan ko‘ra sirtqi ko‘rinish, tiniqlik o‘rniga hayotiy materialni aynan tasvirlash yetakchilik qiladi.

Badiiy asarda mazmun shaklga, shakl mazmunga judayam tabiiy (yasama emas) monand bo‘ladi, shundagina vobastalik va bir butunlik yuzaga keladi. Garchi, shartli ravishda mazmun g‘oyaga, shakl badiiylikka bo‘ysunsada, ikkalasi yaxlitlashgandagina (badiiylilik g‘oyalashganda, g‘oya badiiylashganda, ya‘ni biri-birining ichiga kirganda, biri-birining ichidan chiqqanida) — badiiy asar kashf etiladi. Shuning uchun ham nazariyotchi alloma Izzat Sulton haq: “Badiiy asar go‘yo bir jonli organizmdir: organizm jonsiz yashay olmaganidek, “jon” ham tanasiz o‘zini namoyon qilolmaydi. Jonli organizmning eng kichik hujayrasi ham unda aylanib turgan iliq qon tufayli yashagani kabi, kichik qismi ham unga hayot baxsh etib turgan mazmun tufayli yashaydi va shu mazmunning tashqi ifodasi, nishonasi bo‘lib xizmat qiladi”.

Mazmun va shakl davr va zamonlar taraqqiyoti bilan, inson, tabiat, jamiyat haqidagi bilimlar o‘sgani sayin ularning talabiga monand o‘zgarib boradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Hotam Umurov. Badiiy ijod asoslari.
2. Boqijon To‘xliyev. Adabiyot o‘qitish metodikasi.
3. Dilmurod Quronov. Adabiyotshunoslikka kirish.
4. A.Zunnunov va boshqalar. Adabiyot o‘qitish metodikasi.
5. H.Karimov. Adabiyot nazariyasining ilmiy asoslari.

“ЕР ЗИЙЎАР” ДЭСТАНЫНЫҢ ҚӘЛИПЛЕСИЎ ГЕНЕЗИСИ

Бекбергенова А.У.

Ўзбекстан Республикасы Илимлер Академиясы
Қарақалпақстан бөлими Қарақалпақ гуманитар
илимлер илим изертлеу институты, Нөкис қаласы

Аннотация: Мақалада Қурбанбай жырау репертуарындағы қарақалпақ халқының қахарманлық дәстаны “Ер Зийўар” дың қәлиплесиў генезиси ҳаққында сөз етиледі. Автор дәстанның сюжетин мазмунын ашып бериўде оның қәлиплесиў генезисин терең изертлеп үйрениў аҳмийетли мәселелердиң бири екенин дурыс нәзерде тутқан.

Гилт сөзлер: жырау, генезис, дәстан, фольклор, эволюция, сюжет, ертек, миф, образ.

Қарақалпақ халқының қахарманлық дәстаны “Ер Зийўар” дың пайда болыуы хәм қәлиплесиўи халықтың тарийхы менен тығыз байланыслы болып, хәр бир аўыз еки эпикалық дәретпеге тән болған эволюциялық басқышларды басып өткен көп қатламлы эпос есапланады. Қахарманлық эпослардың қәлиплесиў генезисин теориялық жақтан изертлеп үйрениў өзине тән өзгешеликти анықлау менен бир қатарда оның тарийхыйлығын, эволюциялық басып өтиў жолларын, сюжет қурыўдағы жетискенликлерин анықлауда күтә аҳмийетли. Бул бойынша белгили фольклортаныўшы илимпазлар тәрәпинен көплеген аҳмийетли илимий мийнетлер дәретилди.

Белгили рус алымы Е.М.Мелетинский “Қахарманлық дәстанлардың келип шығыуы” деген илимий мийнетинде “эпостың әйеменен халықлық болғанлығын, оның төркинлерин фольклордың раўажланыуының ең әйемиги архаикалық басқышларынан излеу кереклигин уқтырады. Илимпаз өз изертлеуинен келип шығып, қахарманлық эпостың төркини панегирика, диний әпсаналар, әуладлар жылнамалары емес, ал класслыққа шекемги халық эпосы ең дәслепки дәрек екенлигин хәм оның тек сюжетлик элементлери ғана емес, ал эпикалық идеалының қәлиплесиўи, қахарманлық эпостың қайталанбас гөззалығын өзине қамтыған өзине тән эпикалық гармониялылығын алғашқы дүзимнің фольклорлық традиция менен байланыслы екенлигин тастыйықлайды” [1]. Түркий халықларының қахарманлық дәстанларының генезисин хәм пайда болыу дәреклерин изертлеуді басшылыққа алған бир қатар илимпазлар солардан академик В.М.Жирмунский түркий тиллес халықларда кең таралған “Алпамыс” дәстанының версияларын салыстырып изертлеу нәтийжесинде қахарманлық дәстанлардың пайда болыуына батырлық ертек (богатырская сказка) тийкар болған деген пикир билдиреди[2]. Ал, С.Ю.Неклюдов хәм М.А.Унгвицкая сыяқлы бир қатар илимпазлар түрк-монгол халықларының қахарманлық эпосларының пайда болыу дәуири бизиң эрамыздан баслап гөне түрк қағанаты қурылғанға дейинги аралықты қамтыйды[3]. Академик Ә.Марғұланның мийнетлеринде де “түркий қәуимлердиң эпосы бизиң заманымыздан үш әсир бурын, әйемиги үйсин, гүн дәуирлеринде пайда болған” [4] деген пикирлерди ушыратамыз. Қарақалпақ илимине салмақлы үлес қосқан илимпаз Н.Дәўқараев: “батырлық жырлардың барлығы да белгили бир тарийхый хәдийселердиң тийкарында жарыққа шыққан. Оларды изертлеп қарасак, қай –қайсысынан да тарийхый жағдайлардың изин табыўға болады. ...Солай да эпослық шығармаларды тарийх деп ямаса тарийхый шығарма деп қараўға болмайды” [5] – деп жазады. Белгили эпостаныўшы илимпазлар В.Е.Гусев [6], проф. Ә.Қоңыратбаев [7], өзлериниң илимий изертлеулеринде эпослардың қәлиплесиў дәреклерин руў, қәуимлик дәуирлерде пайда болған деген жуўмаққа келеди. Бул пикирди көплеген бир қатар фольклорист илимпазлар академик Т.Мирзаев., Б.Саримсақов [8], Қ.Мақсетов [9], К.Палымбетов[10], өз илимий изертлеулеринде мақұллағанын көриўимизге болады. Дәстанлар генезиси ҳаққындағы жоқарыдағы илимпазлардың пикирлериниң қайшы келмеслигин, керисинше бир бирин толықтырып барылғанлығын байқаўға болады.

Усы келтирилген пикирлерге сүйенетуғын болсак, “Ер Зийўар” дәстанының әйемиги дәреги алғашқы класслық дәуирге шекемги, өзинде архаик қатламды жәмлеген, дәслеп мифлик, ертеклик сюжетлер тийкарында аўызекі айтылып жүрип, ўақыт өтиўи менен эпик формаға түскен эпос. “Ер Зийўар” дәстанында халық ертеклериниң сюжетлик қурылысы менен мотивлери қарысып келетуғын орынлары көринеди. Мысалы, дәстанда Ер Зийўардың

Айнажамалды излеуи, оны табыуи, мәстен кемпир менен ушырасыуи халық ертеклеринин мазмунуна дерек береді. Дәстанды көп қатламлы деп айтыуымыздың сюжетінде халықтың турмысы, хожалық жағдайы, елдегі патриархальлық-феодалдық басқарушылық дүзім, жеке хәкимият үшін гүрес, басқыншылық хәрекеттер, хәқыйқатсызлық пенен зорлық, оған қарсы гүресиу арқалы әдалаттылыққа, тыныш өмірге ерисиу усаған күшли хәрекеттер өз сәуелелениуін табады. Дәстан қурылысында басқа қахарманлық дәстанлардағыдай қәуимлик дәуирге тийисли хәкимият үшін гүрес, басқыншылық хәрекеттер, халықтың турмыслық жағдайлары кең сүүретленеді. “Ерзийуар” дәстанының мазмунында басқа қарақалпақ дәстанларында ушырасатуғын ғамқоршы “қәлендер” ушырайды. Батырдың қәтелескен жерінде ақыл, қыйналған жерінде күш қуат беретуғын “пир” қахарманлық дәстанлары Алпамыс, Қобланларда да көриуимизге болады. “Ерзийуар” дәстанының мазмуны әсиресе қарақалпақ халқының қахарманлық дәстаны “Қырққыз” бенен жүдә үнлес келеді. Қырққыз дәстаны да қара сөз бенен емес “Ер Зийуар” дәстанындағыдай қосық қатарлары басым болып келеді. Сондай ақ, еки дәстан сюжетінде де урыс уақыясы сәйкес келеді. “Ер Зийуар” дәстанында Тақтаполат Хорезмге өзиниң урыс ашатуғынын қысқа уақытта хабарлайды, ал Суртайша хабар берместен Гулайымның журтына бирден бастырып келеді. Саркопшылар сыяқлы Хәсенханның Хорезм ели де бастағы уақытта әззи болып кейин шегинеді, бирақ Гулайымның достысы Арыслан менен бирге Суртайша елин жеңгениндей Зийуарда иниси Жанай менен биргеликте Тақтаполаттың үстинен жениске ериседі. “Ер Зийуар” хәм “Қырққыз” дәстанларының бир бирине уқаслық тәрепи сонда баланың тууылыуы усаған эпизодлар жоқ, бундай уқаслық “Алпамыс” дәстанында да ушырасады. Қарақалпақ қахарманлық дәстанларында батырлардың көбинесе қарындасы болса, “Ер Зийуар” дәстанында Зийуардың иниси Жанай болады. Сондай-ақ, “Ер Зийуар” дәстанының баслы мақсет елди сыртқы жаудан қорғау идеясы өзиниң жеке мәпинен үстем қойылады. Бул идеяны “Қырққыз” дәстанында да көриуимизге болады.

Жуумақлап айтканда хәр қандай қахарманлық дәстанлардың қәлиплесиу генезисин терең изертлеп үйрениу дәстанның мазмунының ашылыуына әхмийетли тийкар бола алады.

Әдебиятлар:

1. Мелетинский Е.М. “Происхождение героического эпоса ” Москва-1963, 19 – стр.
2. Жирмунский В.М. “Тюркский героический эпос” Ленинград-1974., 222-стр.
3. Неклюдов С.Ю. Черты общности и своеобразия в центральноазиатском эпосе // Вопросы исторической типологии и жанровой эволюции // Журнал народы Азии и Африки. 1972, - № 3. С.96-97. Унгвицкая М.А. Хакасские героические сказания – “Семейные хроники” и памятники енисейской письменности. Журнал “Советская тюркология”, 1973, - № 2. С.71-72.
4. Марғулан Ә. Шоқан және “Манас” Алматы. “Жазушы”, 1971. –Б.87.
5. Дәуқараев Н. Шығармаларының толық жыйнағы. 2-том. Нөкис, “Қарақалпақстан”, 1977, -Б, 192.
6. Гусев В.Е. Эстетика фольклора. Ленинград, Изд: «Наука», 1967. –С.227-228-Б.
7. Қоңыратбаев Ә. Қазақ эпосы және түркология. Алматы, “Ғылым”, 1987, 139-159.
8. Мирзаев Т., Саримсақов Б. Достон, унинг турлари ва тарихий тарраккети.// Ўзбек фольклорининг эпик жанрлари. Тошкент, “ФАН”, 1981.-Б.15.
9. Мақсетов Қ. Қарақалпақ фольклорының эстетикасы. Нөкис, “Қарақалпақстан”, 1971.- Б.92.
10. Палымбетов К. Қарақалпақ халық дастаны “Қоблан”. Нөкис, “Билим”, 2020. – Б.21.

ÓTESH ALSHÍNBAY ULÍNÍN ÓMIRI HÁM DÓRETIWSHILIGI TEMASÍN MEKTEP SABAQLARÍNDÁ ÚYRETIW

Iniyatova M.

Nókis olimpiya hám paralimpiya sport túrlerine tayarlaw orayı qaraqalpaq ádebiyatı pání oqıtıwshısı. Nókis qalası
+998913851982

Annotaciya: Maqalada mekteplerde qaraqalpaq ádebiyatı sabaqlarında Ótesh Alshinbay ulınıń ómiri hám dóretiwshiligi temasın úyretiw máseleleri haqqında metodikalıq usınıslar berilgen.

Tayanış sózler: Ótesh Alshinbay ulı, temanı oqıtıw, sabaq túrleri, muǵallımniń túsindiriw usılları, shıǵarmaları analizi.

Mektepte oqıtılatuǵın pánlerdiń ishinde kórkem ádebiyat ayırıqsha háreket etiwshi siyasiy qural bolıp, mektep reformasınıń jańa talabı boyınsha qaraqalpaq ádebiyatı páninen oqıwshılarga ádebiy bilim hám tárbiya beriwdiń jańasha, nátiyjeli jolların qarastırwǵa tuwra keledi.

Mektep baǵdarlamasına sáykes Ótesh shıǵarmaların tómendegidey tematikalarga bólip úyreniw: Shayırdıń ómiri tuwralı maǵlıwmat; dóretpelerine ulıwma sıpatlama, jámiyetlik turmısqa kóz-qarası; hayal-qızlar teması; yumor-satiralıq qosıqları hám shayır dóretpeleriniń tili t. b. tematikalarga bólip úyreniw baǵdarlamaǵa sáykes maqsetke muwapıq boladı.

Ótesh Alshinbay ulınıń ómiri hám dóretpeleri tuwralı maǵlıwmattı «Jańa bilimler menen tanıstırw» sabaq usılında oqıtıw bir qansha jaqsı nátiyje beriwı múmkin. Qaraqalpaq ádebiyatı muǵallımniń bul sabaq usılın tańlawı kóbinese klassta oqıwshılarga beriletuǵın bilim negizleriniń mazmunı hám sıpatına baylanıslı qurıladı.

Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıw metodikasınıń talabı boyınsha ádebiyattıń hár bir dáwirine, kórkem sóz sheberiniń ádebiyattı rawajlandırıwda, jámiyetlik - siyasiy turmısqa kóz-qarasına qaratıladı. Sonlıqtan da, túsindiriw (muǵallımniń bayanatı yaki túsiniq beriw sózinde) usılında - Ótesh shayır jasaǵan dáwirge tariyxıy-ádebiy sıpatlama; ómiri tuwralı maǵlıwmat; ádebiy ortalıǵı; dóretpeleriniń tematikalıq (jemiyetlik turmısqa kóz-qarası, didaktikalıq, yumor-satiralıq qosıqları, hayal-qızlar teması), kórkemlik ózgeshelikleri t. b. máseleler sóz etilip, onıń qaraqalpaq ádebiyatındaǵı ornın belgilew maqset etip qoyıladı.

Ayırıqsha, «Bilimlendiriw standartlarınıń» talaplarına sáykes, bilim beriwdiń pedagogikalıq texnologiyaların jetilistiriw, oqıwshılardıń dóretiwshilik uqıbın rawajlandırıw hám qalıplestiriw maqsetinde óz betin she muǵallımniń túsindiriwinen sońtómendegidey tapsırmalar («Sorawnamalar») usınılıp, oǵan jazba yaki awızsha juwaplar tayarlawǵa baǵdarlaymız: Shayırdıń ómiri tuwralı maǵlıwmatlar; onıń ómiri hám dóretpelerine baylanıslı ilimiy pikirler (muǵallımniń usınǵan ilimiy ádebiyatlardı negizinde); shayır shıǵarmalarınıń tematikalıq, kórkemlik ózgeshelikleri; shayır dóretiwshiligindeǵı ádebiy baylanıslar; klassikalıq ádebiyatımızdaǵı ornı t. b.

Sabaq oqıtıwdıń hár qıylı usılların qollanıw - búgingi kúnniń baslı wazıypalarınń biri. Sonlıqtan da, «Ótesh shayırdıń jámiyetlik turmısqa kóz-qarası» temasına baylanıslı sabaqtı «Birlesken sabaq tipinde» (usılında) ótiwdi usınıs ettik. Sebebi, ádebiyat sabaǵında úyrenilip atırǵan hár bir kórkem shıǵarma ádebiy-teoriyalıq maǵlıwmatlar menen tıǵız baylanıslı alıp barılıwı kerek. Mısalı: Úyrenilip atırǵan shıǵarma lirikanıń qaysı túri, lirikalıq qaharman, milliy ózgeshelik, kórkemlew quralları, qosıq qurılısı, shıǵarmanıń tili, teması, tiykarǵı mazmunı, áhmiyeti t. b.

Shıǵarmadan tańlap alınǵan úzindini tásirli oqıw, ayırım qatarlardıń, sózlerdiń, sóz dizbekleriniń mánisin túsindiriw, ayırım kerekli (áhmiyetli) dep tabılǵan jerlerin yadlaw, jazıp alıw, teoriyalıq maǵlıwmatlar menen baylanıstırıw (dálillew), zamanlas sóz sheberleri dóretpelerindeǵı uqsaslıq, kóz-qarastıń birligi t. b. máseleler oqıwshılardıń Ótesh shıǵarmaların úyreniwge baylanıslı ilimiy-teoriyalıq bilim dárejelerin jáne de bekkemleydi, kónlikpelerin qalıplestiredi.

«Birlesken sabaq túrin» (tipin) sabaqta waqıttı únemlew, materiallardıń kólemin, mazmunın esapqa alǵan halda jobalastırǵan maqul boladı. Ayırıqsha dıqqattı shayırdıń «Shermende», «Nuwratdıyn», «Sáwmeymen», «Bolar», «Izimbet», «Yańlıdı», «Kók ózek», «Qarız alma», «Kórdim», «Dárkar», «Ótti dúnyadan», «Berdaq baqsıǵa juwap» t. b. qosıqların keń kólemde tallawǵa baǵdarlaw kerek.

«Ótesh dóretpelerinde hayal-qızlar tematikası» anıq bir másele átirapında bolǵanlıqtan «Aralas

sabaq túrinde (tipinde)» ótkenimiz maqul. Sebebi, ol sabaqtın hár bir etabı ushın anıq waqıt mólsherin talap etedi.¹

Sabaqta shayırdın «Gúlziyba», «Fáriy qız», «Qızlar» qosıqları hám «Hayran etti» poeması negizgi material sıpatında paydalanıladı. Muğallimniń gúrrińinde (túsiniń sózinde) bul shıǵarmalardıń mazmunı, tiykarǵı ideyası, qaharmanlardıń sıpatlaması, olardıń ishki hám sırtqı dúnyasın ashıp beriw - maqset etiledi. Shayırdın jeke kóz-qarası belgilenedi.

Oqıwshılardıń túsinińlerini anıqlaw, kónlikpelerin qalıplestiriw, alǵan bilim tiykarların bekkemlewde tómendegi jaǵdaylar esapqa alınadı: Ótेश shayırdın hayal-qızlar temasına arnalǵan shıǵarmaları; olardıń jámiyetlik turmıs penen baylanısı; hayal-qızlardıń ishki hám sırtqı dúnyasınıń salıstırmalı ashıp beriliwi; zamanlas shayırlar menen pikir únlesligi; qaraqalpaq hayal-qızlarına tán bolǵan milliy ózgeshelikler, xalıq dástúrleri hám hayal-qızlar ómirindegi dáwir mashqalalarınıń shayırdıń shıǵarmalarında súwretleniwi t.b.

Ádebiy materialdı kórkem oqıw, oǵan qoyılatuǵın talap hámme pánlerdi durıs úyreniwge tiykar tayarlaydı. Ádebiy materiallardı kórkemlep oqıw mına baǵdarda alıp barıladı: oqıwshılar klassta tikkeley muğallimniń basshılıǵında kórkemlep oqıwdı úyrenedi. Mektep tájiriyesinde bul «dawıslap oqıw» dep te júrgiziledi. Ádebiy materialdı dawıslap kórkem oqıw - kórkem shıǵarmalardı jeterli ózlestiriwde, sonday- aq oqıw sawatlılıǵın jetilistiriwde de áhmiyetli orın iyeleydi.

Kórkemlep oqıwda baslı nárse, shıǵarmanıń janrlıq, tematikalıq, kórkemlilik ózgesheliklerin, formalıq qurılısın, qaharmanlardıń sıpatlamasın, lirikalıq qaharmanıń ishki keshirme hám kóz-qarasların sheber bere biliwge baǵdarlanıwı kerek. Kórkemlep oqıwǵa tómendegidey talaplar qoyıladı: sózdiń anıq hám túsinińli bolıwı; orfografiyalıq, puntuaciyalıq qaǵıydalarǵa itibar beriw; sóz, sóz dizbegi hám gáptiń emocionallıq tásirshenligin esapqa alıw; teksttegi logikalıq oydı tolıq beriw; oqıwshılarda payda bolatuǵın psixikalıq ózgesheliklerdi rawajlandırıw t.b. Shayırdın ómiri hám dóretpeleri boyınsha dógerek jumısların ótkeriw - baǵdarlamalıq materiallardı jáne de tereńirek úyreniwge, ózlestiriwge baǵdarlanadı.

Dógerek jumısı shayırdın ómiri hám dóretpeleri yaki ayırım shıǵarmalarına arnalıwı múmkin. Álbette, bunda qosımsha materiallar (sabaqlıqqa kirmegen), jańa maǵlıwmatlar, ilimiy pikirler, zamanlas shayırlar menen salıstırıwlar, sol tiykarda shayırdın ózine tán dóretiwshilik sheberliklerin keńirek úyreniw maqset etip qoyıladı: bayanatlar tayarlaw muğallım yaki dógerek aǵzaları tárepinen (muğallimniń basshılıǵında) tapsırıladı. Mısalı shayırdın «Ótti dúnyadan» qosıǵı tiykarında ótkeriletuǵın dógerek jumısı tómendegidey jobada alıp barılıwı múmkin: qosıqtıń tematikalıq ózgesheligi; tariyxıy jaǵdaylar menen baylanısı; ilimiy izertleniwi - shıǵarmanıń áhmiyeti tuwralı ilimpazlardıń pikirleri; shayırdın óz zamanlas shayırları tuwralı eske túsiriwleri; Berdaq hám Ótेश arasındagı ádebiy baylanıs t.b.

Juwmaqlastırıp aytqanıımızda Ótेश Alshınbay ulı dóretpelerin oqıtıw arqalı, birinshiden, mektep oqıwshılarına ádebiy bilim bersek, ekinshiden shayırdıń shıǵarmaları arqalı eń jaqsı pazıyletlerdi jas áwladlardıń sanasına tereń sińirip, olardı joqarı adamgershilikli, kishiyei, el-xalqın, ata-anasın, jora-joldasın hám jası úlken adamlardı húrmet qılatuǵın sıpaylıqqa, er júreklilikke, ana Watanın shın súyetuǵın turaqlılıqqa, bir sózlilikke úyretiwe erisemiz.

Ádebiyatlar:

1. Paxratdinov Á Mekteplerde qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwdıń aktual máseleleri. Nókis “Qaraqalpaqstan” 1989 j.
2. Ó.Alewov Qaraqalpaqstanda talim-tarbiyalıq oylardıń áliplesiwi hám rawajlanıwı (qaraqalpaq xalqınıń pedagogika tariyxınan) N..1993

¹ Paxratdinov Á Mekteplerde qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıwdıń aktual máseleleri. Nókis “Qaraqalpaqstan” 1989. 46-bet.

IJODKOR RAHSHONA AHMEDOVA HIKOYALARIDA AYOLLAR OBRAZI TALQINI

Qalandarova Iroda Hamdam qizi-
Urganch davlat universiteti magistranti

Annotatsiya

Ushbu maqola o'zbek adabiyotidagi yosh hikoyanavislardan biri bo'lgan Rahshona Axmedova hikoyalarida ayollar obrazi va ularning shaxsiyatiga doir chizgilarga bag'ishlangan. Bundan tashqari muallifning shaxsiy nauqtai nazarlari ham keltirilgan.

Kalit so'zlar: ayol obrazi, hikoya, hikoyanavislik, shaxsiyatga chizgilar, ma'nodorlik.

Jamiyat rivojlanib borgan sayin adabiyot, dramaturgiya, san'at sohalarida ham sezilarli siljishlarni kuzatishimiz mumkin. Ayniqsa, adabiyot sohasida ya'ni nasrda yosh ijodkorlarning o'rni beqiyos. Shulardan biri o'z asarlarida realizmning go'zal va jozibador dunyosi yashirin bo'lgan ijodkor Raxshona Ahmedovadir.

Yozuvchining “Orzu va dengiz”, “Soyabon ostida” nomli kitoblari chop etilgan. “Soyabon ostida” nomli ko'plab hikoya va qissalari jamlangan kitobi bilan tanishar ekanmiz, hikoyalaridagi teran ma'no, chuqur falsafiy mushohadalarning guvohi bo'lamiz. Yozuvchi har bir hikoyaga o'ziga xos uslubda yondoshadi. Hikoyalarda faqat o'zbek millati emas, balki koreys, yapon, qozoq millati vakillari taqdirleri qalamga olinadi. Va turli xalqlarning yashash tarzi, urf-odatleri, ijtimoiy, ma'naviy hayotini yoritib beradi. Yozuvchining tili oddiy, ortiqcha gap-so'zlersiz ravon o'qiladi va fikr lo'nda ifoda qilinadi. Uning “Meni kechir, Kumiko!” hikoyasida yapon millatiga mansub bo'lgan Kumikoning iztirobi, kuchugiga bo'lgan muhabbati aks ettiriladi. Hikoya qahramonlaridan biri ota-onasidan alohida yashaydigan, bir kuchukka qattiq mehrini bergan shaxs. Baxtsiz tasodif tufayli u kuchugidan ayrilib qoladi va bu yo'qotish uni batamom qayg'uiga soladi. Kumiko o'zini yo'qotib qo'yadi, ichkilikka mukkasidan ketib, uning uchun hayot to'xtagandek tuyuladi. Bu vaziyat esa hikoyaning yana bir qahramoni Kumikoning dugonasi, o'zbek millatiga mansub bo'lgan, Yaponiyaga o'qish uchun borgan Shonani (Kumiko uni shunday chaqirardi) nihoyatda taajubga soladi. Aslida, hikoya zamiriga nazar tashlasak yapon xalqining tobora yolg'izlik botqog'iga botishi Kumiko obrazi misolida yorqin namoyon qilingan. Ota-onasi tirik bo'la turib, farzand va ota-ona birga yashamaydi, yashay olmaydi, bir-birini tushunmaydi. Ota-onadan yoki farzanddan oddiy bir hayvon afzal. Insonning qadri esa hech narsaga arzimaydi. Bu kabi insonning insonga bo'lgan sovuq munosabati, mehrsizligi, oqibatsizligi nafaqat yapon xalqining, balki butun bir millatning, jamiyatning katta muammosi ekanini anglab yetamiz.

Yozuvchining yana bir hikoyasi “Ayi” deb nomlanadi. Bu xitoy tilida xola degani. Bu hikoyada Xitoyga ta'lim olish uchun kelgan o'zbekistonlik talabaning ichki his-tuyg'ulari, o'tkinchi hoy-u-xavaslarga berilishi va vaqti kelib bu tuyg'ularning o'tkinchi ekanligi o'z aksini topishi tasvirlanadi. Yotoqxonadagi farrosh ayol esa qizga o'z onasidek mehrbonlik qiladi. Qaysi millat bo'lishidan qat'iy nazar ona mehri barcha xalqlarda bir xildir. Raxshona o'zi borgan davlatlardagi millatlar, xalqlarning hayotini, insonlar ruhiyatini chuqur o'rganishga intiladi. Hajm jihatdan katta bo'lmagan bu hikoyalarda insonning dard, iztirob, sevgi va muhabbat, mehr talqinlari kitobxonni o'ziga jalb qiladi.

Uning “Orzu va dengiz” hikoyasida esa butunlay o'zgacha holat, insoniyatning fojiasiga aylangan Orol halokati va Tastubeklik Amangeldi otaning orzu va istaklari hamohang tasvirlanadi. Hikoyaning “Orzu va dengiz” deb nomlanishida ham katta ma'no bordek. Amangeldi otaning orzusi xuddi dengiz yanglig'i, Orolning qayta to'lishi, yoshligida ko'rgani kabi Orolning yana to'lib-toshib mavjlanishi. Xotinining qarshiligiga qaramay u har kuni orolning holidan xabar olgani tong sahardan o'tlanadi, garchi u olib borayotgan suv dengizdan tomchi bo'lsa ham idishda o'zi bilan suvi doimo hozir. Shu suvni orolga to'kmaunicha ko'ngli taskin topmaydi, o'zicha orol bilan gaplashadi, uni qaytishini o'tinib so'raydi, to'lqinlarning ovozi dengizning unga berayotgan javobi tarzida qabul qiladi. O'g'li shaharda, oilali, ota-onasini olib ketishga qanchalik urinmasin chol-kampir o'z elini, orol bo'yini tark etishni hayoliga ham keltirmaydi, aslo bunga ko'nishmaydi. Yozning jazirama issig'ida qishning qahraton sovug'ida ham ular o'z ona vatanlarini tark qilishmaydi. Amangeldi ota butun umr shu orzu bilan yashaydi, shu orzu bilan o'ladi.

Yozuvchining nazarida balki bugungi kunda ilm-fan, texnika gurkirab rivojlanayotgan bir

davrda Orol uchun, insoniyat uchun, kelajak uchun Amangeldi ota singari jon-jahdi bilan harakat qiladigan insonlar kerakligi, bot-bot uqtirilayotgandek.

Yozuvchi zamon bilan hamnafas, aynan bugunning, ijtimoiy turmush tarzimizning dolzarb muammolarini mohirona, realistik yondoshgan holda qalamga oladi. Bundan tashqari uning asarlarida ayol kishiga muhabbat, uni e'zozlash kayfiyati yaqqol namoyon bo'ladi. Ayniqsa, uning "Soyabon ostida" hikoyasi buning yaqqol dalilidir.

Hikoya qahramoni uch nafar farzandning onasi, uyda farzandlari tarbiyasi bilan shug'ullanadi. Bolalarning xarxashasi, turmush o'rtog'ining inijligi bu ayolni holdan toydirgan. Doimgidek bir xil hayot tarzi haddan tashqari zeriktirgan. Mehr-muhabbatga, e'tiborga tashna bir paytda erining undan-da ko'proq mehr kutishi ayol uchun ortiqcha. Yomg'ir sharros quyib turgan bir paytda, do'kondan chiqib endigina soyabonini ochishga chog'langan ayolning birdan o'y-hayollarga cho'mib qolishi, yomg'ir ostida yurganlarga havas qilishi ila boshlangan hikoyada real hayotimizda har qadamda uchratishimiz mumkin bo'lgan vaziyat tasvirga olinadi. Soyabon ostidagi ayolning yelkasiga naqadar katta ijtimoiy, maishiy, ma'naviy muammolarning yuklab tashlanganligini ko'rsatib berishga uringan yozuvchining fikrlarida ramziylik bordek tuyuladi, ya'ni hikoyada soyabon obrazi ayol qalbi hamisha e'tiborga, mehr- muhabbatga tashnalik ramziga aylanadi.

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, yosh adiba hikoyalaridagi har bir qahramonni, har bir voqeani o'z o'rnida qo'llagan. Dunyo ko'rgan, turli millatlar va jamiyatlar taqdirini o'rgangan adiba o'z asarlarini realistik uslubda yozishga intilgan va buni uddalagan ijodkordir. Ayniqsa, yosh adiba ijodida ayollar obrazi, ularning jamiyatda tutgan o'rni alohida ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Boltaboyev H. Nasr va uslub. – Toshkent: Fan, 1992. – 104 b.
2. Ahmedova R. Soyabon ostida. –Toshkent: "Akademyashr", 2021.
3. Rasulov A. Badiylik –bezavol yangilik – Toshkent: SHarq, 2007

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН: ИННОВАЦИЯ, ФАН ВА ТАЪЛИМ 8-ҚИСМ

Масъул муҳаррир: Файзиев Шохруд Фармонович
Мусахҳиҳ: Файзиев Фаррух Фармонович
Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Эълон қилиш муддати: 28.02.2023

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000